

Eegganno daa'imaaf gochuun maali?

Eeganno daa'imaaf gochuun itti gaafatamummaa (dirqama) dhaabbataaleen, hojjattootni isaanii, hujin isaaniitiifi sagantaaleen isaanii miidhaa Ijolleerratti akka hin uumne mirkaneeysuudha. Kuni kan mirkaneeysu ijooleen akka hubaatiif (miidhaaf) hin saaxxilamne akkasumas miidhaalee gara garaa fi yaaddolee kamiyyuu kan waa'ee dhimma nageenya daa'immanii ilaallattu qaama (aangaawaa) dhimmi ilaalatutti gabaasuudha.

Eenyutu nageenya daa'immanii eega?

Kaayyoon Nageenya Daa'imanii Eeguu jedhu akka ijooleen eddo hundatti miidhaa irra hin buune mirkaneessuudha. Akka adunyaatti ulaagaalee eeganno daa'immanii kan qeebaltii arkatan qopheessinee jirra, kunis akka dhaabbataaleen hundi kan kallattiin eeganno daa'immanitiifi akkasumas daa'imman wajji hojjetan, akka tarkaanfiilee eegumsaa hunda-haammataa ta'e qabaataniidha. Walabummaa keenya jechuun, sadarkaaleen (ulaagaaleen) keenya akkasumas gorsi kamiyyuu, qaama mootummaatin yokiin dhaabbilee gara garaatin dhiibbaan nu hin qaqqabu jechuudha.

Qajeelfamoonni ittiin bulmaataa maali?

- Ijoollee hundi mirga wal-qixxee qabu, miidhaa irraa eeggamuudhaaf.
- Namoonni hundi itti gaafatamummaa eegumsa ijooleetif deeggarsa godhuu qaba.
- Jaarmiyaaleen itti gaafatamummaa kunuunsa godhuu qabu, ijoollee waliin hojjetaniif, wal-qunnamanif yokiin ijoollee hojiin akkasumas adeemsa hojji jaarmayaaleetin miidhamanif.
- Yoo jaarmiyaaleen, shariikawan (miltoowwan) gara garaa walin kan hojjatan tahe, miltoowwan wajji hojjatan kуннеен улаагаа гад-аанаа kan eegumsaa akka guutan gargaaruuf itti gaafatamummaa qabu.
- Gochoonni eegumsa daa'immanii irratti fudhatamu hundi, fedhii gaarii yokiin mirga daa'immanii kan eegu tahuu qaba; kun baayee barbaachisaadha.

Sadarkaaleen (walii galteen) maali?

Tarsimoo Sadarkaa 1ffaa – Dhaabbatichi, tarsiimoo akkaataa itti kutannoodhaan miidhaan daa'immanii ittifamuufi haala sirrii ta'een deebiin kennamu, ni baasa.

Tarsiimichi kun, mirga ijolleen miidhamaafi fi hubaatiilee gara garaa irraa bilisa tahuu qaban kan calaqqisiisuudha; Akkaataa Wallii-galtee Mirga Daa'immanii kan Dhaabbata biyyoota Gamtoomanii irratti ibsametti jechuudha.

- Tarsiimichi qaama bulchinsa (hoogana) dhaabbileetin kan mirkanaa'eefi akkasumas hojjettoota dhaabbilee fi shariikota hundaan hojjira oola.
- Haala fudhatamaa ta'en tarsiimoon hawaasaf ni ibsama, ni jajabeffama, akkasumas ballinaan ni raabsama.
- Hoogganootni itti gaafatamummaa daangawaa yokiin kan irratti xiyyeefatan qabu, tarsimoo hojiirra oolfamu too'achuuf.

Sadarkaa 2ffaa - Ummata: Dhaabbatichi, itti gaafatamummaa akkasumas waan hojjattootaafi shariikota isaanirraa eeggamu haala ifa ta'een kaa'a; Akkasumas akka hubataniifi akka hujiira oolchan deeggarsa godhaaf; fi akka hojiin akkaataa hojjattoota kiyyoo ta'an kan sadarkaa adda addaatti bocamanin (kan sadarkaa qajeelchaa (daareektara) dabalatee) akka "qabxiilee xiyyeefannoo" ifaan iffatti gahe hikkamee fi itti gaafatamummaa waliin, akka hubatan ni deeggara.

- Adeemsi calallii (hojitti ramaduu), tarkaanfilee jajjabaa eegumsa daa'immanii ni qabaatu.
- Qajeelfamootni amalaa kan sirrii ta'aniifi kan sirrii hin ta'in, kan ga'eessotni ijolleef qabaniifi ijolleen ijolleee biraaf qaban barreeffamaan ni taa'a..
- Qajeelfamootni waa'ee eegganno daa'immanii, dhaabbata-miltoowwan ta'anii hirmaatanif, hawaasaaf akkasumas ijolleef ni jiran.

Sadarkaa 3ffaa - Adeemsalee: Dhaabbatichi, naannoo daa'imni itti nagaa tahu adeemsalee eegumsa daa'imaaf tahan kan dhaabbaticha hunda keessatti hojiira oolan, ni uuma jechuudha.

Dhaabbileen hojii adeemsaa bu'uraa naannoo ni gaggesan, kan odeeaffanno waa'ee seeraa, nageenya hawaasaa akkasumas eegumsa daa'immanii dhiheessan.

- Qorannoonaan dhiibbaa eeggannoos daa'imaan akkasumas tooftaaleen ittiin miidhaa hambisan, adeemsaa qorannaadursee turee waliin wal-simsiisuudhaan sadarkaalee hunda irratti ni dabalam.
- Tarkaanfileen eeggannoos daa'imaan, adeemsaalee fi sirnaalee dursee jiruu walin ni qindaawan (toftaan karoorsuu, baajata, calallii yokiin ramaddii hojii, sagantaa marsaa bulchiinsaa, raawwii bulchiinsaa, bittaa, waliigalteewwan miltoo akkasumas tooftaalee bulchiinsaa kkf.)
- Gabaasni akkasumas yaaddoolee gabaasuu fi adeemsi balaawwaniif deebii kennuu dandessisu, kan haala naannootiif mijjaawaa tahe, qophaa'eera.

Sadarkaa 4ffa- Itti gaafatamummaa: Dhaabbatichi tarkaanfilee isaa kan eggannoos ni hordofa, ni gamaaggama.

- Tarsiimoon fi adeemsaaleen eegumsa daa'immanii, hojiirra ooluun isaanii yeroo yerootti ni hordofama.
- Guddina, raawwii akkasumas wanti baratame ni gabaafama; qaama dhimmi ilaatalu kan kiyyoo ta'aniif(fooramii bulchiinsaa akkasumas qaama addaa kan barbaachisaa ta'an) akkasumas gabaasaalee waggaan kan dhaabbataalee kessatti ni dabalam..
- Muuxannoos shaakallii hujiirraa barachuudhaan, dhimmoonni kun waa'ee tarkaanfii eegumsa daa'imaatiif imaammatoottaa irra deebi'anii laaluufi jijirama barbaachisaa gochuuf ni fayyadu.
- Tarsimoolleefi hujiwwan (shaakaloowwan) yeroo dhaabataa tahetti irra deddeebi'amaniil ilaalam (gamaaggamaman), akkasumas haala seera-qabeessa taheen waggaan sadii madaala qaama alaatin/odiitariin ni madaalam.